

PRACTICI DIRIJORALE ÎN INTERPRETAREA UVERTURII OPERETEI *LILIACUL*

Christian Cășleanu

Facultatea de Muzică și Teatru
Universitatea de Vest din Timișoara
christian.casleanu@e-uvt.ro

REZUMAT

Una dintre cele mai solicitate compoziții la audițiile pentru dirijori este Uvertura Fledermaus de Johann Strauss fiul. Această operetă iconică este plină de melodii frumoase, dansuri și umor. Uvertura este o piesă emblematică și este prezentă foarte des în programele de concert. Bazându-se pe interpretări istorice, practici ale dirijorilor și nuanțe stilistice în evoluție, studiul cercetează diferitele abordări care au modelat interpretarea acestei piese iconice. Prin examinarea opțiunilor interpretative, articolul își propune să lumineze continuitatea tradițiilor din jurul interpretării Uverturii Fledermaus. Diferitele versiuni ale partiturii oferă deja o mare posibilitate de alegere și fac aluzie la posibilitățile pe care un dirijor le poate lua pentru interpretare.

Cuvinte cheie: Johann Strauss Fiul, operetă, tradiție vieneză, interpretare orchestrală, practici dirijorale, ediții de partituri.

INTRODUCERE

Uvertura operei „Die Fledermaus” reprezintă o mărturie a măiestriei lui Johann Strauss Fiul în a surprinde spiritul operetei vieneze (Neumeyer, 2018). Acest articol își propune să exploreze tradițiile interpretative asociate cu Uvertura „Fledermaus”, aruncând lumină asupra modului în care dirijorii și orchestrele au abordat această compoziție îndrăgită de-a lungul timpului. Prin examinarea interpretărilor istorice, a practicilor dirijorilor și a nuanțelor stilistice în evoluție, acesta oferă o imagine de ansamblu cuprinzătoare a peisajului interpretativ din jurul acestei uverturi iconice.

Operetă

Opereta vieneză este un gen de operă ușoară care a luat naștere la Viena, în Austria, în secolul al XIX-lea. A devenit deosebit de populară la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea și reprezintă o formă încântătoare și accesibilă de teatru muzical. Opereta vieneză se caracterizează prin intrigi captivante și pline de umor, melodii fermecătoare, muzică dansabilă și un amestec de dialoguri vorbite și pasaje cântate. Johann Strauss Fiul, numit și Johann Strauss II, Franz von Suppé și Franz Lehár se numără printre compozitorii proeminenți asociați cu tradiția operetei vieneze.

Caracteristicile cheie ale operetei vieneze

Teme ușoare: Operetele vieneze au de obicei povești ușoare și comice. Dramele se învârt adesea în jurul iubirii, al identităților greșite și al satirei sociale. Tonul este, în general,

optimist și sărbătoresc, ceea ce face ca această formă de teatru muzical să fie amuzantă și plăcută.

Elemente de dans: Dansul joacă un rol central în operele vieneze, reflectând influența valsului vienez și a altor forme de dans populare ale vremii. Valsurile, polcele și alte ritmuri de dans sunt integrate în partitură, contribuind la caracterul festiv și ritmat al operetei.

Numere de ansamblu: Operele vieneze includ adesea numere de ansamblu care implică mai multe personaje. Aceste piese de ansamblu pot fi pline de viață și complicate, cu personaje care interacționează atât prin cântec, cât și prin dialog vorbit.

Melodii romantice: Frumusețea melodică este un semn distinctiv al operetei vieneze. Compozitorii precum Johann Strauss fiul și Franz Lehár au creat melodii memorabile și romantice care au dăinuit de-a lungul timpului. Arii, duete și piese de ansamblu prezintă bogăția vocală și melodică a genului.

Dialoguri ingenioase: Operele vieneze includ de obicei dialoguri vorbite intercalate cu numere muzicale. Dialogul este adesea spiritual, oferind umor și făcând să avanseze intriga. Această combinație de elemente vorbite și cântate contribuie la accesibilitatea operetei.

Satiră socială: Multe opere vieneze încorporează elemente de satiră socială. Compozitorii și libretistii ironizează adesea convențiile și slăbiciunile societății contemporane, oferind o reflecție plină de umor asupra normelor sociale ale vremii.

Culoarea orchestrală: Orchestrația din operele vieneze este vibrantă și colorată. Compozitorii folosesc o gamă largă de instrumente pentru a crea un sunet luxuriant și efervescent. Folosirea orchestrei sporește teatralitatea operetei și adaugă farmecul general al acesteia.

Succes popular: Operele vieneze au atins o largă popularitate nu numai la Viena, ci și pe plan internațional. Accesibilitatea muzicii și temele universale abordate în intrigi au contribuit la atracția largă a genului.

Opereta vieneză rămâne o formă de divertisment muzical îndrăgită și durabilă, apreciată pentru frumusețea melodică, pentru poveștile sale captivante și pentru spiritul festiv pe care îl aduce pe scenă.

Johann Strauss Fiul

Johann Strauss al II-lea, supranumit pe scară largă "Regele Valsului", este o figură emblematică în domeniul muzicii clasice, lăsând o amprentă de neșters în peisajul muzical vienez din secolul al XIX-lea. Născut la 25 octombrie 1825, la Viena, Austria, s-a afirmat ca un compozitor, dirijor și violonist prolific și inovator, contribuind în mod semnificativ la dezvoltarea valsului și a operetei vieneze (Bruton, 2019).

Fiul lui Johann Strauss I, el însuși un compozitor și dirijor celebru, tânărul Johann Strauss a dat dovadă de un talent muzical prodigios încă de la o vârstă fragedă. În ciuda rezistenței inițiale din partea tatălui său, care prevedea o carieră mai tradițională pentru fiul său, tânărul Strauss a câștigat rapid popularitate prin compozițiile sale captivante și stilul său carismatic de dirijor. Lucrările sale nu numai că au distrat, dar au și transcendut granițele sociale și culturale ale timpului său (Bruton, 2019).

Geniul muzical al lui Strauss a atins apogeul în timpul erei romantice, o perioadă marcată de profunde transformări sociale și artistice. Valsurile sale, inclusiv clasicele atemporale precum "Dunărea albastră" și "Povești din Pădurea Vineză", au devenit

sinonime cu eleganța și grația culturii vieneze de bal. Dincolo de ringul de dans, operele lui Strauss, cum ar fi „Die Fledermaus” și „Baronul țiganilor”, au încântat publicul cu bogăția lor melodică și farmecul lor comic (Neumeyer, 2018).

Liliacul

"Die Fledermaus" este una dintre cele mai faimoase și mai longevive opere compuse de Johann Strauss al II-lea. Titlul se traduce din germană prin "Liliacul". Premiera a avut loc la 5 aprilie 1874 la Theater an der Wien din Viena, iar de atunci a devenit un element de bază al repertoriului de operetă.

Rezumat

Opereta este plasată în Viena în secolul al XIX-lea și se învârtă în jurul unei intrigi comice și farse. Povestea începe cu Gabriel von Eisenstein care este condamnat la o scurtă perioadă de închisoare pentru insultarea unui funcționar public. Cu toate acestea, în loc să meargă direct la închisoare, Eisenstein decide să participe la o petrecere somptuoasă organizată de prințul Orlofsky, un nobil rus, înainte de a-și ispăși pedeapsa. Fără să știe, soția sa, Rosalinde, plănuiește și ea să participe la aceeași petrecere, deghizată. Complotul se complică pe măsură ce diverse personaje, printre care Dr. Falke, prietenul lui Eisenstein, un notar pe nume Frank și Alfred, fostul iubit al lui Rosalinde, sunt implicați într-o serie de identități greșite, flirturi și situații amuzante la petrecere. Liliacul simbolizează confuzia și haosul care urmează, pe măsură ce personajele se deghizează și granițele dintre realitate și iluzie se estompează. Pe măsură ce opereta avansează, secretele sunt dezvăluite, iar personajele se află în situații din ce în ce mai amuzante și mai compromițătoare. Povestea este infuzată cu spiritul comediei și satirei vieneze, ceea ce o face o operă veselă și amuzantă.

Muzică memorabilă

"Die Fledermaus" este celebru pentru muzica sa memorabilă și melodică, inclusiv pentru celebra uvertură, care este frecvent interpretată în concerte. Opereta cuprinde valsuri fermecătoare, polci pline de viață și numere de ansamblu încântătoare. Partitura surprinde eleganța și vivacitatea culturii de bal vieneze, contribuind la popularitatea durabilă a operei.

Moștenirea

"Die Fledermaus" a fost aclamat pe scară largă și continuă să fie interpretat de companii de operă și teatre muzicale din întreaga lume. Atracția sa atemporală constă în combinația dintre muzica spumoasă a lui Strauss și povestea comică și ușor de înțeles a operei. Lucrarea este un exemplu chintesențial al tradiției operetei vieneze și rămâne una dintre preferatele publicului pentru ingeniozitatea, umorul și strălucirea sa muzicală.

Uvertura

1. Introducere:

- Uvertura începe cu o introducere îndrăzneță și dramatică. Ea pregătește terenul pentru festivitățile care vor urma, creând anticipare și entuziasm.
- Folosirea unor acorduri orchestrale puternice și a unor motive de fanfară creează o atmosferă de sărbătoare.

2. Teme principale:

- Uvertura prezintă câteva dintre temele principale care vor apărea pe parcursul operetei. Printre acestea se numără melodii asociate cu anumite personaje și situații cheie din intrigă.
- Strauss împletește cu îndemânare aceste teme, oferind o avanpremieră muzicală a bogăției melodice a operetei.

3. Secțiunea vals:

- Fidelă stilului lui Strauss, uvertura include o secțiune de valsuri pline de viață. Aceasta pune în evidență măiestria compozitorului în ceea ce privește valsul vienez, o formă de dans care ocupă un loc central în operetă.
- Secțiunea de vals este caracterizată de un metru triplu fluid și de melodii grațioase, care evocă eleganța sălii de bal.

4. Contrastul și varietatea:

- Strauss introduce contraste în dinamică, tempo și orchestrație pentru a menține uvertura captivantă și dinamică.
- Există momente de pasaje staccato jucăușe și fraze legato contrastante, adăugând varietate texturii generale.

5. Construirea și punctul culminant:

- Uvertura crește în intensitate, ducând la o secțiune culminantă. Acest moment de intensitate are rolul de a capta atenția publicului și de a crea un sentiment de dramatism.
- Creșterea implică o activitate orchestrală sporită, contrapunct complicat și utilizarea de crescendo-uri.

6. Recapitulare și Coda:

- După punctul culminant, uvertura revizitează temele anterioare, oferind un sentiment de rezolvare și completitudine.
- Coda, sau secțiunea de încheiere, prezintă un final strălucitor și rapid, lăsând o impresie de durată asupra ascultătorului.

7. Instrumentație:

- Strauss folosește o orchestrație diversă, utilizând întreaga gamă de instrumente pentru a crea un sunet bogat și colorat.
- Secțiuni ale orchestrei sunt evidențiate, inclusiv corzile, suflătorii, alăturile și percuția, contribuind la strălucirea generală a uverturii.

8. Floare la ureche orchestrală:

- De-a lungul uverturii, Strauss încorporează pasaje de virtuozitate pentru diferite instrumente, punând în evidență măiestria tehnică a orchestrei.
- Aceste înfloriri contribuie la caracterul festiv și sărbătoresc al muzicii.

9. Recurs de sine stătător:

- Uvertura este realizată cu atâta strălucire încât poate fi apreciată independent de operetă. A devenit o alegere populară pentru concertele orchestrale și este frecvent interpretată în mod izolat.

În concluzie, structura uverturii la "Die Fledermaus" reflectă abilitatea lui Strauss de a crea o introducere muzicală captivantă și bine echilibrată. Ea cuprinde în mod eficient temele operetei, dă tonul pentru spectacolul care urmează și reprezintă o dovadă a geniului lui Strauss în compunerea unor lucrări orchestrale captivante și încântătoare.

STUDIUL

Materialul principal pentru acest studiu îl constituie diferitele versiuni ale partiturii integrale. Aceste versiuni sunt manuscrisul (M) din 1874, prima ediție publicată de August Cranz (AC) probabil în 1890, ediția Breitkopf und Härtel (B&H) din 1910 și ediția Ernst Eulenburg (EE) din 1968. Ediția Breitkopf und Härtel a fost republicată în 1983. E. F. Kalmus a publicat retipăriri ale edițiilor August Cranz și Breitkopf und Härtel. Toate aceste ediții pot fi găsite pe www.imslp.org. Ediția Ernst Eulenburg din 1968 este o versiune revizuită de Hans Swarowsky, iar vechea versiune Ernst Eulenburg poate fi găsită pe site-ul web al Arhivei Filarmonicii din New York. Această ediție veche este epuizată și nu mai poate fi găsită altfel. Ea conține cele mai multe libertăți care nu se bazează nici pe manuscris, nici pe prima ediție a lui August Cranz.

Materialul secundar propus pentru compararea interpretărilor include înregistrări audio și video ale unor interpretări ale Uverturii "Fledermaus" care acoperă mai multe decenii, în comparație cu diferitele ediții ale partiturii. În plus, documente de arhivă, interviuri cu dirijori și scrieri academice despre Johann Strauss II și tradițiile operetei vieneze contribuie la înțelegerea contextuală a alegerilor interpretative.

REZULTATE

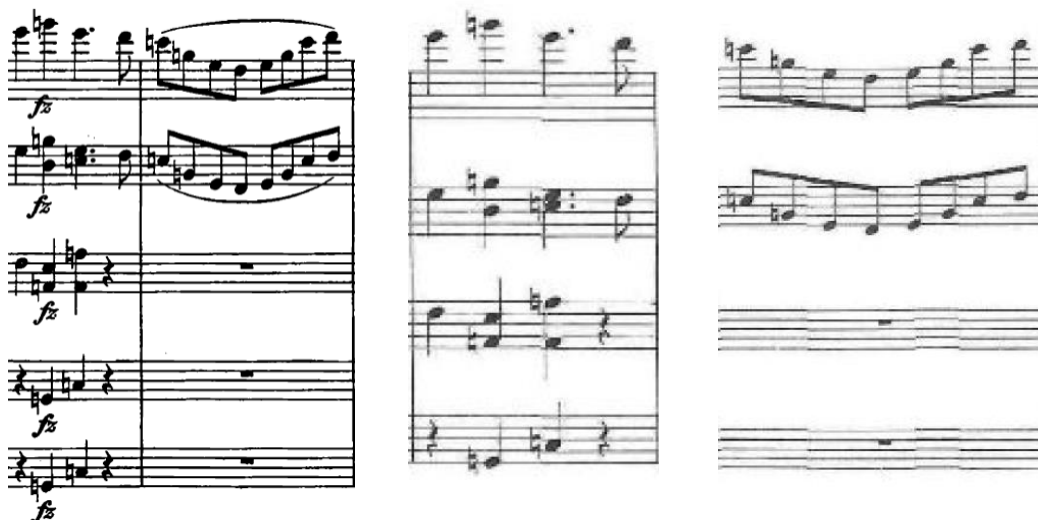
Dinamică și articulare

În prima și a treia măsură, sunt evidente versiuni diferite. Violoncelul și contrabasul prezintă accente pe toate cele trei timpi în B&H și M, în timp ce doar pe primul timp în AC, iar în EE nu există niciun accent (ex. 1).

Ex. 1: a 3-a măsură din B&H, M, AC și EE

În AC și B&H, apare un forzato pe a doua pătrime în măsurile 5 și 7. Acest element este absent în M și EE. În plus, există un arcuș legato marcat la suflători și la viori în măsura 6 în AC și B&H. Cu toate acestea, la viori lipsește arcușul legato în M și EE (ex. 2).

Ex. 2: măsuri 5, 6 în B&H și EE

La o examinare mai atentă, o numărătoare cuprinzătoare relevă un total de 25 de distincții în dinamică și articulare, care cuprind exemplele menționate mai sus. Unele diferențe sunt clar vizibile și au un impact semnificativ. Un exemplu în acest sens este variația de la măsura 80, după cum urmează: în timp ce M și EE nu au nicio indicație de crescendo, CA și B&H prezintă în mod explicit un marcaj de crescendo (ex. 3).

Ex. 3: măsuri 79 - 82 în B&H și EE

În secvența care se întinde de la măsura 130 la 133, dinamica în CA și B&H prezintă un model de piano, forte, piano, forte pe măsură. În schimb, ediția EE prezintă două măsuri consecutive marcate forte, urmate de două măsuri desemnate ca piano (ex. 4).

Ex. 4: măsurile 130 - 133 în B&H și EE (în EE, forte este valabil de la măsura 126)

Material muzical

În diferite ediții ale partiturii muzicale sunt observate mai multe discrepante în ceea ce privește înălțimile și ritmurile:

1. În măsura 7, primul ton variază de la o ediție la alta. În timp ce M, B&H și EE indică un "re", AC specifică un "mi" ca ton inițial al acestei măsuri.
2. Măsura 70 prezintă tonuri secundare contradictorii. B&A/AC desemnează un "re", în timp ce M/EE notează un "do#".
3. Ultimele trei note de optime din măsura 121 diferă de la o ediție la alta. M/B&A/EE indică "sol, si, re", în timp ce AC specifică "sol, si, do#".
4. Măsura 121 introduce, de asemenea, o discrepanță în tehnica de interpretare. Contrabasul cântă aceleași note *pizzicato*, în timp ce violoncelul este *arco* în M, B&H și EE, iar ambele instrumente sunt *arco* în AC.
5. În măsura 210, manuscrisul desemnează un solo pentru violoncel, fără ca acesta să fie urmat de un tutti. EE păstrează solo-ul, dar clarifică faptul că acesta a fost conceput ca soli. B&H și AC omit indicația solo.
6. Măsura 276 prezintă șaisprezecimi de note pentru contrabas, în timp ce violoncelul are optime sau șaisprezecimi.
7. Măsura 304 prezintă două versiuni diferite pentru violoncel: o jumătate de notă "mi" sau o notă optime "mi", pauză de optime, o notă optime "mi", pauză de optime în [ediții specifice].
8. În măsura 333, trombonul al 2-lea cântă o înălțime conflictuală. B&H/AC indică un "sol#", în timp ce EE specifică un "fa#". Manuscrisul este ambiguu, permițând interpretarea ca fiind fie un "sol#", fie un "fa#".

Tempo și sincronizare

1. În toate partiturile, semnătura de timp este 4/4 sau timp comun (C), dar manuscrisul prezintă un *alla breve* zgâriat. Deși unii interpreți optează pentru o interpretare *allegretto* în *alla breve*, niciuna dintre edițiile de partituri nu include oficial *alla breve*.
2. Măsura 74 este marcată *meno mosso* în B&H/AC. În M/EE, nu există niciun marcaj de tempo și se păstrează indicația *Allegretto* anterioară.

3. În măsura 102, există un poco rit. (poco ritardando) în M, alterat în AC la măsura 99 sau 100 și în EE la măsura 104, unde este reintrodus a tempo. Niciuna dintre aceste variații nu apare în B&H.
4. Măsura 122 este desemnată Tempo di Valse în M și B&H. În EE și AC, este inclusă instrucțiunea suplimentară "nu prea repede" ("nicht zu schnell").
5. În măsura 201 este indicat tempo-ul Andante con moto în B&H/AC, în timp ce în M/EE este indicat doar Andante.
6. Măsura 227 include marcajul de tempo Allegro molto moderato în B&H/AC, în timp ce M/EE specifică doar Allegro molto.
7. În măsura 336, există un fermata pe primul timp în B&H/AC. M/EE nu include un fermata în acel moment.

DISCUȚII

În funcție de ediția partiturii integrale folosită de dirijor și de materialul orchestral folosit de orchestră, există trei căi distincte pentru sursa de interpretare:

1. Versiunea originală din manuscrisul din 1784. Aceasta este utilizată cu precădere în ediția de urtext Ernst Eulenburg din 1968.
2. Prima ediție publicată a partiturii integrale de August Cranz. Ediția Breitkopf & Härtel se bazează în principal pe această sursă istorică.
3. O a treia posibilitate este combinația dintre cele două căi de mai sus. Întrucât între premiera din 1874 și prima partitură publicată se scurg 6 ani, numeroasele interpretări ale lui Johann Strauss Fiul însuși au dus la modificările din ediția August Cranz. Dar aceste modificări s-au produs treptat în această perioadă, în care opereta a fost jucată foarte mult.

O a patra cale apare pe tărâmul înregistrărilor și al spectacolelor. Gustul în continuă evoluție în ceea ce privește frumusețea și estetica a adus mai multe schimbări în interpretarea Uverturii Fledermaus, care nu se bazează pe partitură, ci mai degrabă pe elementele din jur. Abătându-se de la versiunile scrise, tonurile interpretate în schimb în măsura 121 sunt: sol, re, si, b, inspirându-se din măsura 119, așa cum au fost interpretate de viori I, flaut și clarinet. Un alt exemplu apare în anacrusa de la măsura 210, care nu a fost notat în nicio ediție, dar care derivă din melodia de oboi din măsura 201/202. Acest lucru atestă faptul că dirijorii și orchestrele au îmbrățișat mai multe libertăți interpretative decât cele sugerate de edițiile standard.

În plus, se iau multe libertăți în ceea ce privește tempo-urile și sincronizarea marcajelor de tempo. Se adaugă chiar și ritardandi, coroane și cezuri suplimentare. Se observă întârzierea ultimelor două note de optime din măsurile 82 și 90. În plus, cesura este adesea aplicată între măsurile 125, 126 și 319, 320, marcată prin bare duble în toate edițiile și o linie albastră groasă în manuscris. Acest detaliu neobișnuit ar putea oferi o explicație plauzibilă.

Alegerea căii de interpretare influențează semnificativ interpretarea, reflectând preferințele dirijorului, contextul istoric și tradițiile orchestrale. Această variabilitate interpretativă subliniază relația dinamică dintre dirijor, orchestră și partitura muzicală. Subliniază libertățile luate în modelarea caracterului Uverturii Fledermaus, ilustrând faptul că procesul creativ se extinde dincolo de pagina tipărită. Aceste abordări nuanțate

contribuie la diversitatea observată atât în interpretările înregistrate, cât și în interpretările live, îmbogățind astfel moștenirea muzicală durabilă a lui Johann Strauss al II-lea.

CONCLUZII:

Concluziile la care s-a ajuns în urma acestui studiu oferă o perspectivă asupra tradițiilor durabile care au înconjurat interpretarea "Uverturii Fledermaus". Existența mai multor ediții introduce două puncte de plecare distincte pentru interpretare. O abordare provine din ediția Ernst Eulenburg Urtext, care își are rădăcinile în manuscris. Punctul de plecare alternativ se întemeiază pe prima partitură publicată de August Cranz, care servește drept bază pentru ediția Breitkopf&Härtel.

Opereta încorporează în mod inerent elemente satirice în intrigă, dialoguri și chiar în muzică. Ca urmare, unele tradiții rămân nescrise, existând ca pure glume muzicale la libertatea interpretului.

Prin înțelegerea contextului istoric și a practicilor în evoluție, această cercetare contribuie la o mai bună înțelegere și apreciere a influențelor culturale și stilistice care modelează interpretările acestei compoziții simbolice.

RECUNOAȘTERE

Autorul dorește să își exprime recunoștința față de Prof. Dr. Mihai Popean și Facultatea de Muzică și Teatru Timișoara pentru sprijinul acordat și pentru informațiile valoroase primite pe parcursul procesului de cercetare.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- [1] Brandl-Risi, Bettina, Clemens Risi și Komische Oper Berlin. 2015. *Kunst der Oberfläche, Operette zwischen Bravour und Banalität*. Berlin: Henschel.
- [2] Bruton, Jennifer. 2019. " *Johann Strauss II's Die Fledermaus: Historical Background and Conductor's Guide*." disertație, University of Southern Mississippi
- [3] Dachs, Robert. 1999. *Johann Strauss. "Was geh' ich mich an?!"*. Graz; Wien; Köln: Styria.
- [4] Endler, Franz. 1998. *Johann Strauß: Um die Welt im Dreivierteltakt*. Viena; München: Amalthea.
- [5] Linke, Norbert. 1982. *Johann Strauss*. Hamburg: Rowohlt.
- [6] Linke, Norbert. 2021. *Die Geheimnisse der Fledermaus: "Ich lade mir Gäste ein"*. Wien: Löcker.
- [7] Mayer, Anton. 1998 *Johann Strauß: Ein Pop-Idol des 19. Jahrhunderts*. Wien; Köln; Weimar: Böhlau.
- [8] Neumeyer, David. 2018. " *Johann Strauss, jr., Die Fledermaus: Ascending Cadence Gestures on Stage* " University of Texas in Austin
- [9] Prawy, Marcel. 1991. *Johann Strauss*. Wien: Ueberreuter.
- [10] Strauss, Johann fiul. 1874. *Die Fledermaus*. Holograph manuscript. Accesat 14.01.2023 https://s9.imslp.org/files/imgnks/usimg/0/04/IMSLP462455-PMLP6836-Die_Fledermaus.pdf.
- [11] Strauss, Johann fiul. 1890. *Die Fledermaus*. Leipzig: August Cranz. Accesat 14.01.2023 <https://s9.imslp.org/files/imgnks/usimg/d/d5/IMSLP314660-PMLP06836-FledermausOvertureFS.pdf>.

[¹²] Strauss, Johann fiul. 1910. Die Fledermaus. Leipzig: Breitkopf und Härtel. Accesat 14.01.2023 [https://s9.imslp.org/files/imglnks/usimg/9/9e/IMSLP579059-PMLP6836-Strauss_J_Jr_-_Fledermaus_Overture_\(for_imslp\).pdf](https://s9.imslp.org/files/imglnks/usimg/9/9e/IMSLP579059-PMLP6836-Strauss_J_Jr_-_Fledermaus_Overture_(for_imslp).pdf).

[¹³] Strauss, Johann fiul. 1968. Die Fledermaus. Zurich: Ernst Eulenburg. Accesat 14.01.2023. https://imslp.eu/files/imglnks/euimg/9/97/IMSLP28460-PMLP06836-Die_Fledermaus;_Overtüre.pdf.